

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Bohrn, Erik, "Börstils kyrka", i *Sveriges kyrkor Uppland band II*, Stockholm 1954.

Kilström, Bengt Ingmar, *Börstils kyrka, Upplands kyrkor 10A*, Uppsala 1987.

Upplandsmuseet, topografiska arkivet.

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1300-talets mitt	En kyrka invigdes som sannolikt bestod av den nuvarande kyrkans yttermurar förutom tornet. Det var en rektangulär stenkyrka som troligen hade innertak av trä.	Sveriges kyrkor (Svk) s 618
Ca 1450	Kyrkan förses med stjärnvalv. Samtidigt byggdes ett vapenhus.	Svk s 618
1450-70	Kyrkan förses med kalkmålningar	Svk s 618
1630-talet	Kyrkan avbildas på en teckning av Rhezelius. På bilden finns en utbyggnad av kyrkan i väster som kallades Östhammarskyrkan. Då den byggdes togs ett hål upp i kyrkans västra gavel. Det är ej känt när den byggdes. Troligen kvarstod den tills tornet började byggas 1850.	Svk s 583 f
1719	Kyrkan brändes av ryssarna. Både inventarier och fast inredning förstördes. Vid återuppbyggnaden av kyrkan putsades de medeltida målningarna över.	Svk s 618
1725	Bänkar, läktare och predikstol införskaffades till kyrkan.	Svk s 618
1737	Altarprydnaden tillverkades av Olof Gerdman.	Svk s 618
1756-58	Putsning av yttermurar omnämnes i källorna första gången 1756. Följande år "rappades och anströks" kyrkan.	Svk s 574
1758-59	Nya fönsterkarmar och -bågar tillverkades. Troligen skedde det i samband med att fönstren förstörades och fönster upphöggs mot norr.	Svk s 575
1783	Orgeln byggdes av Olof Schwan med fasad ritad av Jacob Wulf	Svk s 600
1850-52	Kyrkan genomgick en stor om- och tillbyggnad efter ritningar från Överintendentsämbetet. Byggmästare var JP Pettersson. Tornet uppfördes i väster. Den gamla sakristian revs och en ny byggdes 1851. Kyrkan hade tidigare medeltida höga gavlar och branta takfall. Taket byggdes nu om till ett flackt sadeltak. Nya stora rundbågiga fönsteröppningar gjordes. Fasaderna försågs med en klassicerande putsarkitektur. Det västra valvet i kyrkan revs och ersattes av ett nytt kryssribbvalv. Samtidigt försvann en äldre trappa upp till långhusvinden.	Svk s574 ff
1897	Värmekaminer installerades i kyrkan.	Svk s 584

1926	Stor renovering av kyrkan efter restaureringsprogram av arkitekt Sven Brandel. Ny varmluftsanläggning ersatte de gamla järnkaminerna. Väggar och valv rengjordes och kalkades om, medeltida målningar togs fram i östra valvet och på triumfbågen. Fönstren försågs med nya innerbågar och blyinfattade rutor av klart glas. Samma år insattes en glasmålning utförd av konstnären Yngve Lundström i östra gavelfönstret. Dörrarna kläs utvändigt med kopparplåt. Innanför södra ingången byggdes ett murat vindfång. Golvet i kyrkan belades med kalkstensplattor. Ursprunglig färg på predikstol, bänkar och läktare togs fram. Bänkarna byggdes om. Sakristian försågs med en ny ingång från västra sidan.	Svk s 574 ff, s 584 Kilström s 6
1934	Orgelverket renoverades av John Vesterlund, Lövestabruk.	Kilström s 14
1952	Elvärme installeras i kyrkan	Kilström s 6
1962	Vapenhuset inreddes mot norra väggen med förvaringsrum, omklädningsrum för vigslar samt skrudskåp. Vidare installerades toalett och en ny trappa till läktaren och tornkammaren. Nya dörrar till vindfång i väster och kyrkorummet i öster insattes. Arkitekt var Bengt Härlin, Stockholm.	Kilström s 6
1971	Riksantikvarieämbetet lämnar tillstånd till kyrkogårdsutvidgning och ny ekonomibyggnad. Förslag utarbetades av arkitekt Olle Wallerstedt och Lundqvist och Jacobsson markkonsulter.	Upplands-museet
1978	Kyrkans tak förses med en ny beläggning av kopparplåt. Även fönsterbleck och stuprör utförs i kopparplåt.	Upplands-museet
1978-79	Orgeln restaurerades och återställdes i originalskick. Samtidigt byggdes en kororgel som placerades på korets södra sida.	Kilström s 14. Upplands-museet
1983	Länsstyrelsen lämnar tillstånd till anläggande av minneslund enligt förslag upprättat av MK-konsulter, Uppsala.	Upplands-museet
1984	Fasadrenovering av kyrkan utförd enligt beskrivning av Karin Nordåker, Bjerking ingenjörbyrå. Även bårhuset ingick i renoveringen. Renovering utfördes med kalkbruk. Fabriksblandad kalkfärg användes till avfärgningen.	Upplands-museet
1985	Riksantikvarieämbetet ger tillstånd till montering av halogenbelysning på befintliga ljuskronors pendlar.	Upplands-museet
1986	Invändig restaurering. Den omfattade putslagning, kalkavfärgning, ommålning av snickerier. Konservering omfattar kalkmålningar, predikstol, altaruppsats, bänkkvareterens barriärer och dörrar och gavlar samt orgelfasad. Korbänkarna breddade för att få plats med nya elradiatorer under korfönster. Även resten av radiatorerna byttes ut i kyrkan. Tornkammaren inreddes med skåp och delades med en avskiljande vägg så att en uppvärmd passage till läktaren skapades.	

Börstils kyrka, Uppsala län

2001	Nya elektriska bänkvärmare installeras.	Upplands- museet
2003	Tre bänkrader tas bort under läktaren i det norra bänkkvarteret.	Upplands- museet